

ፓለቲካዊ መግባባት

እና

18 የፓልቶክ ታዳሚዎች

ጥያቄና መልስ

*October 2013*

አዘጋጅ፡- ያዩ አበበ  
አሪዞና ፡ አሜሪካ

Email: [yaye.abebe@gmail.com](mailto:yaye.abebe@gmail.com) Phone: 602-380-8318

# መግቢያ

- ይህ ጥያቄ እና መልስ ከ18 የፓልቶክ ታዳሚዎች ጋር ስለ ፓለቲካዊ መግባባት ("ብሄራዊ መግባባት") የተደረገ ነው።
- ጥያቄ እና መልስ የተደረገበት ጊዜ ከSeptember 16-20, 2013 ሲሆን ፡ ጠያቂ አቶ ያዬ አበበ ነው (Paltalk nick name: Beruhan)።
- የዚህ ጥያቄ እና መልስ አላማ የፓልቶክ ታዳሚዎች ስለ ፓለቲካዊ መግባባት ያለቸውን ግንዛቤ ለማሰስ ሲሆን ፡ በተጨማሪ የአሰሳውን ውጤት በመጠቀም ስለ ፓለቲካዊ መግባባት በዲያስፓራ መወያያ መድረኮችና ሚዲያዎች ግንዛቤ የሚያስጨብጥና ጥልቀት ያለው የፓለቲካ ውይይት የሚፈጥር ጥንስስ ለመጀመር ነው።
- ይህ ጥያቄና መልስ አሰሳዊ እንጂ ስታትስቲካል አይደለም።
- በጥያቄ እና መልሱ ወቅት ተጠያቂዎች ያልመልሱዋቸው ወይም የዘለሉዋቸው ጥያቄዎች አሉ። ጥያቄዎቹ የተዘለሉበት ምክንያት ተጠያቂዎች ትኩረት የሰጡት ለሌሎች ጥያቄዎች በመሆኑና ከጊዜ ገደብ ጭምር ነው።
- በጥያቄና መልሱ ላይ የተሳተፉትን ወገኖቹን ሁሉ ስለ ትብብራቸውና ቅንነታቸው አምሰግናለሁ።



ያዬ አበበ

- ያዬ አበበ

# ማውጫ

አስራ ሁለት ጥያቄዎች \_\_\_\_\_ 7ጽ 4

## መልስ

### የኢህአዴግ ደጋፊዎች

ደጋፊ 1	5
ደጋፊ 2	7
ደጋፊ 3	8
ደጋፊ 4	11
ደጋፊ 5	13
ደጋፊ 6	15

### የህጋዊ ተቃዋሚ ደጋፊዎች

ተቃዋሚ 1	17
ተቃዋሚ 2	19
ተቃዋሚ 3	21
ተቃዋሚ 4	23
ተቃዋሚ 5	25
ተቃዋሚ 6	27

### ለዘብተኞች (ለዘብተኞች ማለት ከፓርቲ ደጋፊነት ይልቅ በመርህ ላይ ሚያተኩሩ ናቸው።)

ለዘብተኛ 1	29
ለዘብተኛ 2	31
ለዘብተኛ 3	33
ለዘብተኛ 4	35

# አስራ ሁለት ጥያቄዎች

## አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?
2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?
3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

## የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃል?
5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃል?

## ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?
7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፖለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

## የተለያዩ ሰዎች ውጠርት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ገደብ-ሃሳቦች

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፖለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?
9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፖለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?
10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፖለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

## የእውቅና ጥያቄ

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

## የመዝጊያ ጥያቄ

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

# መልስ:- የኢህአዴግ ደጋፊዎች

## ደጋፊ 1

### አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

መልስ:- ውይይት አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

መልስ:- አዎ። የፖለቲካ ፓርቲዎች የሰልጣን ጥመኝነት ፤ አመራሮች የውጥረቱ ተጫዋቾች ናቸው።

3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

መልስ:- የለም። ከዚህ በፊት የነበረ የፖለቲካ ጉዞ ፣ በብሄር ጉዳይ ላይ ያለመተማመን ፣ ሰጪ ሁሉ የተወለደበትን ብሄር ስለሚያስቀድም ብሄሩን ያስቀድማልና።

### የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- እድሜውን ለማራዘም ፤ ተቃዋሚዎች እንዳይተማመኑ ይፈልጋል። እርስ በርሳቸው ካላቸው ልዩነት የተነሳ ተቃዋሚዎች በህዝቦች አለመደገፋቸው ለኢህአዴግ ጠቅሞታል።

5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- ኢትዮጵያ የብሄር ብሄረሰብ አገር መሆኗን መቀበል አለባቸው ፤ ወደ አሃዳዊ መንግስት መመለስ አይቻልም። ከኢህአዴግ ጥሩውን መውሰድ።

### ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

መልስ:- ለተወሰነ ጊዜ የብር ማሰባሰቢያ ሆኖ ነበር። አሁን ያለው ትውልድ እና የፖለቲካ ድርጅቶች መካከል ክፍተት አለ።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፖለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** ኢህአዴግ ውስጥ ያለ ሁሉ ኢህአዴግን ወደ ሳይሆን አማራጭ አጥቶ ነው። የኢሳት ሚና ፡ ሚዛናዊ ካልሆነ ተቀባይነት አይኖረውም።

**የተለያዩ ሰዎች ውጥረት ለማርገብ ያቀረቡዎቻቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** ህዝብ ያልተቀበለውን ማንፌስቶ ህዝብ ሊወያይወት ይገባል። ማንፌስቶ ነው ወይስ አፈጻጸም ነው? የህዝብ እይታ መታየት አለበት። ጥያቄው ከህዝብ መሆን አለበት። የፓለቲካ ፓርቲዎችን እንደ ጠላት ሳይሆን እንደ አጋር ማየት አለበት። ማንፌስቶ ከሆነ ችግሩ ፡ የህዝብ ጥያቄ መሆን አለበት።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** እንደ ምኞት ሊሆን ይችላል። እንደ አገር ሊሆን አይችልም። የተቃዋሚ ፓርቲ መሪዎች የመንግስት ሰራተኞች ናቸው። ኢህአዴግ ፈርሶ ኢህአዴግ ደካማ ነው ማለት ይፈልጋሉ።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** ተቃዋሚ ፓርቲዎችም የኢህአዴግን ጥንካራ ጎን መደገፍ ፤ ኢህአዴግም የተቃዋሚዎችን ጠንካራ ጎን መደገፍ አለባቸው። የፓለቲካ ባህላችን ሌሎች ፓርቲዎችን እንደጠላት ነው የምናየው።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉን? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** አልሰጡም ፤ እንዲያውም ደርግ ጥሩ ነው ብለው ሚያምኑ አሉ። መስዋዕትነቱ ከሁሉም ብሄር የተከፈለ ነው። ኢህአዴግ ደርግን በማስወገዱ እንደ ጥፋት የሚያዩ አሉ።

**የመዘጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** መልስ የለም

## ዲጋጌ 2

### አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

መልስ:- ስለ ብሄራዊ መግባባት ሰምቼ አላቅም። ገለልተኛ ሆኖ ለማስማማት የሰማሁት ነገር የለም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፓለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

መልስ:- ከኢትዮጵያ ከወጣሁ ብዙ ጊዜ ስለሆነኝ አስተያየት መመስረት አልችልም።

3. የፓለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

መልስ:- መግባባት ያለ አይመስለኝም። ልዩ ልዩ ክፍሎች እገባለሁ። ለመግባባት እሞክራለሁ። የጥላቻ ንግግር ይበዛል። እኛ አንድ ህዝብ ነን።

### የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- እስረኞች ይፈቱ ባይ ነኝ። ስለጻፉ ነው የታሰሩት።

5. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- ውይይት ያስፈልጋል። ዲጋጎዎች እና ተቃዋሚዎች ቁጭ ብለው መወያየት አለባቸው። ውይይቱ ላይ የሚለጠፍ "ሁላችንም ኢትዮጵያውያን ነን" የሚል መፈክር መጻፍና መለጠፍ እፈልጋለሁ።

### ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

መልስ:- መልስ የለም

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

መልስ:- መልስ የለም

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:- መልስ የለም**

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:- መልስ የለም**

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:- መልስ የለም**

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉን? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:- ሲቃወሙም ሰምቼ አላቅም ፤ ሲያከብሩም ሰምቼ አላቅም። ችልተኞች ናቸው።**

**የመዘጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፊልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:- መልስ የለም**

**ደጋፊ 3**

**አጠቃላይ ጥያቄዎች**

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ:- አልተደረገም።**

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፓለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ:- የፓለቲካ ውጥረት ሳይሆን ፣ የኢኮኖሚ ውጥረት ነው ዋናው። አንዳንዴ ውጥረት ይታያል ፤ በህዝቡም ላይ የሚያመጣው ጫና ይኖራል። ህዝቡ ስለኑሮ ውድነት መፍትሄ ማንን እንደሚጠይቅ**



አያቅም ፣ የታክስ መብዛት ፣ ያንዳንድ ነገሮች መወደድ። መንግስት መፍታት ካለመቻሉ የተነሳ ውጥረቱ ወደ ሌላ አቅጣጫ ሊሄድ ይችላል። መንግስትን ስጋት ላይ የሚያደርስ የፖለቲካ ውጥረት መፍጠር የሚችሉ የተቃዋሚ ፓርቲዎች ብዙም አይታዩም።

3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

መልስ:- የለም። ተቃዋሚዎች እስር በርስ አይሰማሙም። አንድ ደህና ከተገኘ ፣ ያንን ፓርቲ የሚያጠቁት ተቃዋሚዎች ናቸው።

**የመግባባት ጥያቄዎች**

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- መንግስት ሹሞችን መቆጣጠር አለበት። እነሱ በትክክል ከሰሩ ህዝቡ ካልተቆጣ ነገሮች ይፈታሉ ፤ መንግስት ህዝቡን ማንበብ ከቻለ ተቃዋሚዎች የሚሉት ያጣሉ። አገሪቷን ለኃይማኖት አሳልፎ መስጠት የለበትም። ቀበሌ ለድሆች መፍትሄ ነበር። ከየትም ይምጣ ... ህዝቡ በቀን ሁለት ጊዜ መብላት መቻል አለበት። ኃይማኖት ገበያውን ብቻውን መቆጣጠሩ ነጂ ስለሆነ ፣ ቀበሌ ጥሩ ተፎካካሪ ይሆናል። ኃይማኖት ምርት ይደብቃል። ነዳጅ ተወዷል።

5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- ተፎካካሪ ናቸው። እነዚህ ሰዎች ስልጣን ለመያዝ ነው ስራቸው። ውጥረቱ ለፖለቲካቸው ይጠቅማቸዋል። በግል ኑሯቸው ግን ተቃዋሚዎች በቂ የገቢ ምንጭ ስለሌላቸው የውጥረቱ (የኑሮ ውድነት) ስለባ ናቸው።

**ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች**

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

መልስ:- ለፕሮፓጋንዳ ሊጠቀሙበት ይችላሉ። ኢህአዴግ የሚሰራውም ስራ መታየት አለበት። ኢህአዴግ የዲያስፓራውን መጥፎ ዝንባሌ ለራሱ ፕሮፓጋንዳ እየተጠቀመበት ነው።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፖለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

መልስ:- መልስ የለም

**የተለያዩ ሰዎች ውጠርት ለማርገብ ያቀረቡባቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፖለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ያስከዳል። በምርጫ መሆን አለበት። ዝም ብሎ መንግስት የሚሆኑበት መንገድ የለም። ብዙ ተቃዋሚዎች ናቸው ያሉት (ከ96 ተቃዋሚዎች በላይ) ሁሉም ፓርላማ ቢገቡ ፓርላማው ተቃዋሚ ብቻ ሊሆን ይችላል።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** አላስብም። አንድ ሚኒስቴር ምንም ነገር ሊቀይር አይችልም። በአማካሪነት ቢሰራ ብዙ ነገሮችን ፡ በተለይ ብቃት ያለው ሰው ከሆነ ፡ የማሳመን ችሎታ ያለው ሰው ከሆነ፡ በአማካሪነት ቢያገለግል አቅም የመፍጠር ጉዳይ ሊሆን ይችላል።

10. ዝገው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** በጣም! ኢህአዴግ ውስጥ ያሉ ሰዎች መሰና ውስጥ ያሉ ናቸው። የፓሊሲ ችግር አይደለም ፡ የአፈጻጸም ችግር ነው። “ሲሾም ያልበላ ሲሻር ይቆጫዋል” የሚለው አስተሳሰብ ስላለ ችግር ፈጥሯል። መሰናን ለማርገብ ህዝብ ፡ መንግስት ፡ ተቃዋሚ ተባብረው መስራት አለባቸው። አሁን ተቃዋሚዎች መሰናን ማጋለጥ ይችሉ ነበር። ህዝቡ መብቱን እና ግዴታውን ማወቅ አለበት ፤ ህዝቡ ሊነቃ ይችላል።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** አይሰጡም። ምክንያቱም ተቃዋሚዎች ተያያዥነታቸው ከቀድሞ ስርአቶች ጋር ስለሆነ ፣ "ወያኔን መግደል ኢትዮጵያን ማዳን ነው" ብለው የሚያምኑ መሪዎች ስላሉ ፣ ወያኔን ጭራቅ ነው ብለው ይፈርጃታል። ህዝቡ ግን የኑሮ ውድነቱ እንዲቀንስ ይፈልጋል ፤ ጥሩን ጥሩ ይላል ፡ መጥፎውን መጥፎ ይላል። እውቅና መስጠቱ ውጥረት ያረግባል። ተደማጭነት ማግኘት ይቻላል። በፓልቲካ ደረጃም ይህ ይታያል። ተቃዋሚዎች ሚዛናዊ ቢሆኑ ከመንግስትም ዘንድ የመለሳለስ ሁኔታ ይፈጥራል። አቀራረብ ወሳኝ ነው።

**የመዘጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** መልስ የለም

# ዲጋሪ 4

## አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

መልስ:- አልተደረገም

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

መልስ:- ከአቶ መለስ በኋላ እሳቸውን ሚተካ ሰው አልተገኘም። ክፍተት አለ። ሶስት ምክትል ጠቅላይ ሚኒስትሮች መሾማቸው ያንን ያመለክታል።

3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

መልስ:- ከውጪ ሆነህ ለመመለስ አይቻልም። የተማርነው ሰዎች የፈጠርነው ሁኔታ አለ። የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- ተቃዋሚዎች ናቸው ኢህአዴግን አሁን ያለበት ደረጃ ያደረሱት።

5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- 1ኛ. በትጥቅ ትግል አላምንም። የድሃ ልጅ ነው ሚሞተው። በሰላማዊ መንገድ ነው ማምነው። 2ኛ. ህገመንግስቱን እንከተል። ሚቀየረው በአመጽ ሳይሆን በንግግር ነው። በህገመንግስት የሚሄድ መሆን አለበት። 3ኛ. ግልጽ ፕሮግራም መኖር አለበት። ቅንጅት ስምንት ነጥብ አለን ይል ነበር። እንደዚያ አይነት ነገር ያስፈልጋል። መፈክር ስሜታዊ ነገር ነው። 4ኛ. ሌሎች ክልሎች ምን ይፈልጋሉ። ተቃዋሚዎች ክልሎች ሄደው ማስተማር አለባቸው።

## ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

መልስ:- ለተቃዋሚዎች አልጠቀመም። 1997 ተቃዋሚዎች አጥፍተዋል። ኢህአዴግ 99.6% ወንበር ማሸነፉን ተቃውሜ ነበር። ኢህአዴግ የተቋም ግንባታ ላይ ማተኮር አለበት።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፖለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

መልስ:- መልስ የለም።

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** ማንን ከሚወክሉ ተቃዋሚዎች ጋር? ተቃዋሚዎች ማን ናቸው? ማንን ይወክላሉ? መጨመራቸው ምን ለውጥ ያመጣል? ለልማታዊ መንግስት ምን አይነት አስተዋጽኦ ያመጣል?

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** በራሱ ችግር አይደለም። የሚገቡት ሰዎች ፕሮግራም ምንድን ነው? ትንሽ ውጥረቶችን ሊቀንሰ ይችላል። ግን ምንድን ነው ፕሮግራማቸው? ገና ከዘር እና ከሃይማኖት አልወጣንም። ከኢህአዴግ ጋር የሚጣጣም ርዕዮተኛ መሆን አለበት።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** ከሙስና የተነሳ የታሰሩ ሰዎች አሉ። ተቃዋሚዎች ግን አሁንም በዘር ይንቃሉ። ለጠቅላይ ሚኒስትሩ እውቅና አይሰጡም።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉን? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** የህወሃትን መስዋዕትነት አለማክበር ከህወሃት ጋር ለመቀራረብ እንቅፋት ይሆናል። ተቃዋሚዎች የመለስን መሞት በሚመለከት የተጠቀሙት ቃል ጎጂ ነበር። ተቃዋሚዎች እውቅና መስጠት አለባቸው። ሰብዓዊነት ያስፈልጋል።

**የመዘጋጀት ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** "ተቃዋሚዎች ንጹህ የሆኑ ሰዎች አሉ። ሁሉም መጥፎ ናቸው ማለቴ አይደለም።"

# ደጋፊ 5

## አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

መልስ:- አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

መልስ:- ውጥረት አለ።

3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

መልስ:- በተቃዋሚዎች እና በመንግስት መካከል አለመስማማት አለ።

## የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- ዋናው የውጥረት ምክንያት ተቃዋሚዎች ናቸው።

5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- ተቃዋሚዎች በሂደት ማለፍ አለባቸው። ዋናው የውጥረት ምክንያት ተቃዋሚዎች ናቸው። ተቃዋሚዎች 'መንግስት መውረድ አለበት' ነው አቋማቸው። ሌላ አማራጭ መፍጠር አለባቸው። አቋራጭ ይፈልጋሉ። ተሰሚነትህ ህዝብን ያቀፈ ሲሆን ነው ፣ የተቃዋሚዎችን የሚመሩት ግን ዲያስፓራ ያሉ ናቸው።

## ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

መልስ:- ለውጥ አላመጣም። ግን የኢሳት ሰሚ ጨምሯል።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፖለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

መልስ:- መልስ የለም

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** ውጥረትን አያረግብም። ተቃዋሚዎች ፣ ያንን መንግስት ማውረድ ይፈልጋሉ። ጊዜያዊ መፍትሄ ነው። የርዕዮተኛዎች ልዩነቱ ሰፊ ስለሆነ ጊዜያዊ መፍትሄ ብቻ ነው።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** እንደ ሃሳብ ጥሩ ነገር ነው። እውቀት ያላቸው ሰዎች አሉ። ዋናው ነገር ተቃዋሚዎች ችግራቸው ምንድን ነው? አጋጣሚ ከተገኘ ግን የተቃዋሚ ሰዎችን ማሳተፍ ተገቢ ነው። የተቃዋሚዎች ታማኝነት አጠያያቂ ሊሆን ይችላል ፣ ህዲድ ግን አደጋ ላይ ሊጠለው ይችላል።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** ፓሊሲ አማራጮቻቸው ቢተገብሩም ሌላ ሰበብ አያጡም።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉን? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** እውቅና አይሰጡትም ፣ ያረክሱታል። እኔ ጣሊያንን በመዋጋት በአድዋ የተሰዉትን ሁኑ ኢትዮጵያውያን አከብራለሁ። ህወሃት/ኢህአዴግ የከፈለውን መስዋዕትነት አለማክበር ውጥረቱን ያከረዋል። የሚያከብሩበት ዋናው ምክንያት ግን ጥላቻ ነው። ሌላው ግን የፓለቲካ ታክቲክ ነው። ተቃዋሚዎች መስዋዕትነቱን ቢያከብሩት የህወሃት ደጋፊዎች ጥሩ ስሜት ሊሰማቸው ይችላል። መንግስት ተቃዋሚዎችን ለማቅረብ ይረዳል።

**የመዘጋጀት ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** "ምርጫ 97 ውጤት ቢወስዱ ኖሮ ፣ ብዙ ደጋፊዎችን ያገኙ ነበር።"

# ዲጋሪ 6

## አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ:-** አለ። ከዚህ መንግስት ጋር ንክኪ የነበራቸው ፣ ታሪክ ያላቸው ግለሰቦች የውጥረቱ ተሳታፊዎች ናቸው።

3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

**መልስ:-** አለመግባባት አለ። መግባባት የሚፈጠር ግን አይመስለኝም። "ኢትዮጵያዊነት" በእምቢተኝነት የተቀረጸ ማንነት ነው። ማንነታችን ሚገለጸው እና ስሜታችን የሚደምቀው ጽንፈኛ ስንሆን ነው። ወታደራዊ የሆነ ምንነት ነው።

## የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** አገር ውስጥ ያለው ሁኔታ በውጭ አገር ላለው ጽንፈኝነት የሚጫወተው ሚና አለ። ሁለት ቡድኖች አሉ፡- ጥላቻ ያላቸው እና ዴሞክራሲ ሚፈልጉ። ኢህአዴግ ጥላቻ ሚያራግቡት ላይ ነው ሚያተኩረው ፣ ትኩረት ማድረግ ያለበት ዴሞክራሲ የሚፈልጉት ላይ ማተኮር አለበት። ሚዲያ ፣ ፓርላመንት ላይ የኢህአዴግ ያለው የበላይነት ሚዛናዊ አለመሆኑን ያሳያል። ኢህአዴግ እንደ ኢዴፓ ያሉ ፓርቲዎችን እንዲጠናከሩ ቢያደርግ ተገቢ ነው።

5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** ተቃዋሚዎች መንግስት ብዙ ሃይል አለው ብለው ያምናሉ። አማራጭ ድምጽ መኖር አለበት። ጤነኛ ህብረተሰብ ለመሆን ሌላ አማራጭ ድምጽ መስማት አለበት። ተቃዋሚዎች ኢህአዴግን "ኢትዮጵያዊ አይደለህም" ፣ "አገር አስገንጣይ ናችሁ" የሚለውን ንግግራቸውን ማቆም አለባቸው። የሕወሃትን እንደ ጠላት ማየት አለ። ወደፊት ያለው ላይ ነው ፓርቲዎች ማተኮር ያለባቸው።

## ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

**መልስ:-** ግንቦት 7 ፡ ኢሳት እና ሌሎች ለኢህአዴግ አደጋ አይደሉም። ሁከት ለመፍጠር አቅሙ የላቸውም። አገር ውስጥ ሁከት ከተነሳ ግን ሊያጋግሉት ይችላሉ።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** አገር ውስጥ ችግር ቢፈጠር ሊያጋግሉ የሚችሉ ሃይሎችን ማዳከም ይቻላል።

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ለጊዜያዊ መፍትሄ ጥሩ ነው ፣ ግን አማራጭ ድምጽ ያስፈልጋል። የረዥም ጊዜ አማራጭ ያስፈልጋል። ጥምረቱ የሚያቆምበትን መስፈርት ማበጀት ያስፈልጋል።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ውጥረትን ለማብረድ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ውስጥ ተቃዋሚዎችን ማጠቃለል ጊዜያዊ መፍትሄ ሊሆን ይችላል።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ውጥረትን ለማብረድ ሊረዳ ይችላል ይሆናል።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** እውቅና አይሰጡም።

**የመዝጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** መልስ የለም።



# መልሶች፡- የህጋዊ ተቃዋሚ ደጋፊዎች

## ተቃዋሚ 1

### አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ፡-** አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ፡-** በጣም አለ። የስርዓቱ መስራቾችና ደጋፊዎቹ ሚያራምዱት ውጥረት አለ ፣ ምዕራባውያን ያጠናክሩታል።

3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

**መልስ፡-** አዎ። የስርዓቱ መስራቾች ፣ ደጋፊዎቹም ሚያራምዱት። ምዕራባውያን ያጠናክሩታል።

### የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ፡-** ህዝቡን ባህልና ወግ ፤ ጥያቄ ማዳመጥ። ራሱ ህገመንግስቱ አለመተማመንን ፈጥሯል። ህገመንግስቱን ለውይይት ማቅረብ።

5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ፡-** በሰላማዊ መንገድ መንቀሳቀስ ፣ ከህዝቡ ጋራ ወይይት ማድረግ አለባቸው።

### ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

**መልስ፡-** ምንም ለውጥ አላመጣም። ምንአልባት የሰላማዊ ትግል ትተው ወደ ትጥቅ ትግሉ እንዲገፉ አድርጓል።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፖለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ፡-** መልስ የለም።

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** የሽግግር መንግስት አይነት ባህሪ ካለው መፍትሄ ነው ብዬ አስባለሁ። ከፍተኛ ውጥረት ሚያመጣው ፡ የጥምረት መንግስት ወደ ምርጫ ሚያመራ ከሆነ ነው።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** መፍትሄ የለውም። የዘመድ አዝማድ ስብስብ ሆኗል። አማካሪነት ለውጥ አያመጣም። ስልጣን ሊኖራቸው አይችልም።

10. ዝገው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** ችግሩ እዛ ጋር አይደለም። የኢትዮጵያ የሉአላዊነት ጥያቄ እስካለ ድረስ ፣ የስልጣን ክፍፍል አለመኖር ፣ የፌዴራሊዝም ጥያቄ ፣ አንቀጽ 39 ችግር ፣ ህገመንግስቱ ለብሄረተሰቦች ነው ሉአላዊነት የሚሰጠው ፣ ለኢትዮጵያዊነት አይደለም።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉን? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** አያከብሩትም። ለምን? የህወሃት ሰዎች መስዋዕትነት ለመገንጠል ነው። የመስዋዕትነቱ አላማው ለኢትዮጵያዊነት አይደለም። ትግራይን የበላይ ለማድረግ ነው።

**የመዘጋጀት ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፊልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** "ህገ መንግስቱ ዋናው የውጥረት መነሻ ነው። የኢትዮጵያዊነትን ዜግነት አጥፍቷል።"

# ተቃዋሚ 2

## አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

መልስ:- አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

መልስ:- አዎ ፤ በጣም አለ። የፖለቲካ ባህሪያችን የጸነፈና ጥላቻ የተሞላ ነው።

3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

መልስ:- አዎ። ግንባር ቀደምት ፖለቲካው እንዲካሄድ ሚፊልገው ኢህአዴግ ነው። ከተቃዋሚዎች አክራሪ የት ነው ብትለኝ ዲያስፓራ ያለው ነው። በመሪነት ደረጃም ፡ የአደባባይ ሰዎችም አሉ። አንዳንዶች የፖለቲካው ሜዳ የኢትዮጵያን ህዝብ ችግር ሊፈታ እንደማይችል ያምናሉ ፤ ስለዚህ ሁሉ ወደግንባር የሚመጡት ሰዎች አክራሪና ጽንፈኛ ሰዎች ናቸው። እንዲካሄድ ሚፊልገት አንዳንዶቹ ሰዎች የግል ችግር ያላቸው ናቸው።

## የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- ለኢህአዴግ ውጥረቱ ለረጅም ጊዜ የጠቀማቸው ስትራቴጂ ነው። እርስ በርሳችን ያለን ግንኙነት ነው ኢህአዴግ እንዲንቀን ያደረገው።

5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- የተለዩ አመለካከት ያለው ኢትዮጵያውያን ጋር አንድ ላይ መሰራት አለብን። አብረን እስካልሰራን ድረስ ኢህአዴግ አይከብረንም።

## ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

መልስ:- እርግጠኛ ለመሆን ያስቸግረኛል። ዲያስፓራ ባህል እውቅናን አይሰጥም ፤ ባህሉ የነበረ ነው። ግን መሳሪያ ሰጣቸው። ውጤቱ ለኢህአዴግ ጎድቶታል ፤ ውጤቱ ገጽታውን ጎድቶታል። ከአለም ህዝብ ጋር ያለውን ግንኙነት ጎድቶታል።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፖለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** አገር ውስጥ ያለው መግባባት ቢፈጠር ዲያስፓራ ያለው የፖለቲካ ሁኔታ ጤነኛ ይሆናል። ዲያስፓራ ያሉትም ድርጅቶች አገር ውስጥ ያለውን ነገር ይጠቀሙበታል። የዲያስፓራ ፖለቲካ ባህል ይቀየራል።

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቻቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፖለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** በዚህ ሃሳብ አልስማማም። ውድድሩ በጣም ስለተካረረ ነው ውጥረት የተፈጠረው። የጥምረት መንግስት ስትፈጠር ፡ ውድድሩ አይቀርም። እንዲያውም ያኔ ነገሩ ይበልጥ ሊካረር ይችላል። ጥምረት መፍጠር ኢህአዴግ ከፈለገ ፡ ተቋሞችን ነጻ ማድረግ የተሻለ አማራጭ ነው የሚሻለው። ሌኒናዊ ሃሳብ ነው ፤ አላማው ጊዜያዊ እንጂ ዘለቄታዊ አይደለም። ያልተረጋጋ ጥምረት ነው። ህዝብ ያልወከለው ጽንፈኛ ቡድን ወደ ስልጣን ላይ ሊመጣም ይችላል።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፖለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ዲሞክራሲ ባልተመሰረታቸው አገሮች ይህ ጥቅም አለው ፤ ከፖለቲካ ውጪ የሆነ ሰው ማጠቃለል ጠቃሚ ሊሆን ይችላል። ብቃት ያላቸውን ሰዎች ማሳተፍ ጥሩ ነው። ግን ይህ ነገር በጣም ትልቅ ስልጣን ነው። በጎ ስሜት ሊፈጥር ይችላል ፤ ግን ይህ ነገር ኢህአዴግ “አየደከመ” ነው ብለው ሰዎች እንዲያዩት ሊያድርግም ይችላል። ሌላው ከኢህአዴግ ሰዎች “እኛ እያለን ለምን ሌሎችን?” የሚል ተቃውሞ ይነሳል። ጠቅላይ ሚኒስትሩ ይህንን ለማድረግ የሚያስችል የፖለቲካ አቅም ያላቸውም። ከዚህ ሁሉ ምርጫ ቦርድና ፍርድ ቤቶችን ከፖለቲካ ነጻ ሆነው ማቋቋም ይሻላል።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፖለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ምርጫ ቦርድና ፍርድ ቤቶችን ከፖለቲካ ነጻ ሆነው ማቋቋም ይሻላል።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** ህወሃት መስዋዕትነት የከፈለ ድርጅት ነው። በትጥቅ ትግል ማሸነፋቸውን እውቅና እሰጣለሁ። ብልህ መሪዎች ስለነበሩ ነው ያሸነፉት። ከህወሃት መማር አለብን። ተቃዋሚዎች ለህወሃት

መስዋዕትነት ዕውቅና ቢሰጡ ለትግራይ ህዝብ ጠቃሚ ነው ፤ ብዙ መከራ ያለፈ ህዝብ ነው ፡ ያንን መቀበል ከህዝቡ ጋር ግንኙነትን ሊያሻሽል ይችላል።

**የመዘገያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** "ትኩረት መስጠት ምፈልገው ፡ ኢትዮጵያ ውስጥ ያሉት ተቃዋሚዎች መጠናከር አለባቸው። ፉክክር ነው ለውጥ የሚያመጣው። ኢህአዴግን ለራሱ ብሎ እንደ ጨው እንዲጣፍጥ ያስገድድዋል።"

### ተቃዋሚ 3

**አጠቃላይ ጥያቄዎች**

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፓለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ:-** በሚገባ ውጥረት አለ። የፓለቲካ ፣ ማህበራዊ ፣ የአኮኖሚ፣ የፓለቲካው ውጥረት የቆየ ነው። ጥያቄ ከተነሳ ብዙ ነገር ማንሳት ይጠይቃል። የዴሞክራሲ ስርዓት ለመፍጠር ከተደረገው ትግል ጋር ይገናኛል። ሰዎች የፓለቲካ አስተሳሰባቸውን የማራመድ ነጻነት ከማጣታቸው የተነሳ ጭምር ነው። የውጥረቱ ተሳታፊዎች የፓለቲካ ሊሂቃኑ ነው። የተማረው ክፍል ሊሂቃኑ ፣ በተለይ የምሁራኑ ሊሂቃን።

3. የፓለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

**መልስ:-** አለመግባባት አለ።

**የመግባባት ጥያቄዎች**

4. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** ድርጅቱ (ኢህአዴግ) አለ ብዬ አላምንም ፣ ህወሃት ነው ያለው። መግባባት መፍጠር የሚችለው ህወሃት ነው። ተፈጥሯቸው ይህንን ይፈቅዳል ብዬ አላምንም። ብሄራዊ መግባባት ለህወሃት ከጉዳቱ ይልቅ ጥቅሙ ከፍተኛ ነው። ለታሪክ አስቀምጠው የሚያልፉትም ነገር ትልቅ ነገር ይሆናል። ወኔ አላቸው ወይ የሚለው አጠያያቂ ነው። እምነታቸውም አይመስለኝም።

5. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠብቃሉ?

**መልስ:-** ተቃዋሚዎች ለመግባባት ይሰራሉ። ሁሉም ድርጅቶች ከሰርዓቱ ጋር ተቀምጠው መሰራቱ አማራጭ እንደሌለው ያምናሉ።

**ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች**

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

**መልስ:-** ዲያስፓራ ወደ ትጥቅ ትግል ድጋፍ የገባው የቅንጅት መሪዎች ከተፈቱ በኋላ ነው። ዲያስፓራው ምርጫ 2002ን ላይ መሳተፍን አይደግፍም ነበር። ዲያስፓራው ከሚኖው ባለፈ ነው የሚጫወተው።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** በዲያስፓራ ያለው ነገር ይቀየራል።

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቻቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** የሚያጓጓ ነው። የፓለቲካዎች ውጥረት አንድ ቦታ ላይ መቆም አለበት።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ፓሊሲ ላይ ሳይሆን አስፈጻሚው ነው ወሳኝ። ውጥረቶችን በማርገብ ላይ ግን ጠቃሚ ሊሆን ይችላል።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ነጻ ፍርድ ቤት ፣ ነጻ ምርጫ ቦርድ ... ውጥረት ለማርገብ ዋና ነጥቦች ናቸው። መሰረታዊ መብቶች መከበር ወሳኝ ጥያቄዎች ናቸው። እነዚህ ጥያቄዎች ናቸው ውጥረት የሚያባብሱት።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** መስዋዕትነታቸው ዋጋ እንዳይኖረው ያደረገው ህወሃት ነው። “መስዋዕትነታችሁ እኛን ለማጥፋት ነው ወይ?” የሚል ጥያቄ ነው ከተቃዋሚዎች የሚያስነሳው። ህወሃት አዲስ አበባን

ሲቆጣጠር የነበረውን ህዝብ ድጋፍ አጥቷል። ህወሃትንና ህዝብን መለየት፡- ህወሃት ከትግራይ ህዝብ ይውጣ እንጂ የትግራይ ህዝብ ጠበቃ አይደለም። አምባገነኖች ህዝብ አይደግፋቸውም። እውቅና መንሳቱ የፓለቲካ ታክቲክ ነው የሚለውን አልቀበልም።

**የመዝጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፊልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ፡-** ብሄራዊ መግባባት ሲነሳ ብሄራዊ መግባባትን አንቀበልም የሚሉ ሰዎች ሊኖሩ ይችላሉ። ግን መግባባት መፍጠሩ የገዢው ፓርቲ ሃላፊነት ነው ፣ በገዢው ፓርቲ እጅ ውስጥ ነው። ብሄራዊ መግባባት ነው ዋናው መፍትሄ።

## ተቃዋሚ 4

**አጠቃላይ ጥያቄዎች**

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ፡-** አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፓለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ፡-** አዎን አለ። የዴሞክራቲክ ኤንቫይሮመንት ስለሌለ ውጥረት አለ ፤ ምርጫ ስለሌለ። ታሪክ ያለው ጉዳይም ጭምር ነው። ቁርሾ ያላቸው ናቸው። በማክረር ደረጃ ብዙ አሉ። ስልጣን ላይ ያሉት መሪዎች ምንም አይነት የማርገብ ጥረት አላደረጉም። ግንዛቤያቸው ኮሚኒስት በመሆኑ ሌሎችን ለማንሸራሸር ቦታ ማይሰጥ ነው። ኳሱን ያለው ፣ ሜዳውም ያለው በገዢው ፓርቲ ነው።

3. የፓለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

**መልስ፡-** አለመግባባት አለ።

**የመግባባት ጥያቄዎች**

4. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ፡-** ዝዚው ፓርቲ ነጻ የሆነ ምህዳር መፍጠር ፤ ተቃዋሚዎችን በጠላትነት መፍረጅ ማቆም አለበት። መሰረታዊ መብቶችን ማክበር አለበት። ተቃዋሚዎችን ይንቃል። የህዝቡን ጥያቄ መመለስ አለበት፡- የመናገር ነጻነት የለም። ገዢው ፓርቲ ክፍት የሆነ የሃሳብ ልውውጥ (dialogue) መድረክ መፍጠር አለበት።

5. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠብቃሉ?

**መልስ:-** ገዢውን ፓርቲ ያሉትን እሴቶች ማክበር። አግባብ ባለው መንገድ መሳተፍ። ህዝቡን ማንቃትና ማደራጀት። ማስፈራራት ማቆም አለባቸው።

**ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች**

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

**መልስ:-** ትልቅ ተጽዕኖ አድርጓል። የዲያስፓራን ድጋፍን ሽርሽር ወደነ ግንቦት/አነግ/ኢሳት ዲያስፓራው እንዲያዘነብል አድርጓል። ኢህአዴግ ወደ አዲስ አበባ ሲገባ የነበረው አይነት የሃሳብ ነጻነት ቢፈቅድና የዴሞክራሲያዊ ምህዳር ቢፈጠር የዲያስፓራን ጽንፈኝነት መሸርሸር ይቻላል። ዲያስፓራ ሚፈልገው ዴሞክራሲያዊ መብቶች (የመናገር መብት ...) መከበር ነው።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** ዲያስፓራ ሚፈልገው ዴሞክራሲያዊ መብቶች (የመናገር መብት ...) መከበር ነው።

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** በተወሰነ ደረጃ ውጥረቱን ሊያረግጠው ይችላል። የዴሞክራሲያዊ መብቶችም አብረው መምጣት አለባቸው።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ሰዎችን መቀያየር መፍትሄ ሊሆን አይችልም። የፓሊሲ ጉዳይ ነው ዋናው። ተቃዋሚዎችን ሊያስደስት ይችላል ግን ዋናው ችግራችን የዴሞክራሲያዊ መብቶች ጉዳይ ነው።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ኢኮኖሚው ላይ ለውጥ ሊያመጣ ይችላል። ዋሳኙ የሚያቀርቧቸው ጥራት ፖሊሲ ነው። የአፈጻጸም ችግር ከፓሊሲ አቀራረጽ ጋር የተገናኘ ነው። ፓለቲካ እና ኢኮኖሚ አይነጣጠልም። መንግስት እና ፓርቲ በኢኮኖሚ ውስጥ ተሳትፎ እስካለ ድረስ ችግሮች ይቀጥላሉ።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?



**መልስ:-** ውጤቱ እውቅና እንዲይሰጡ ምክንያት ነው። መስዋዕትነት አልከፈላችሁም የሚል የለም። ህወሃትን እና የትግራይን ህዝብ መለየቱ የትግራይን ህዝብ አያስከፋውም። መስዋዕት የከፈሉት ኢትዮጵያውያን ናቸው። መስዋዕትነቱ ለኢትዮጵያ ነው የከፈሉት ብዬ ነው ማምነው። ደርግን ማውገዝ የኢትዮጵያን ሰራዊት ማውገዝ እንዳልሆነው ሁሉ ማለት ነው። በቀይ ሽብር ከ100ሺ በላይ ሰዎች ተሰውተዋል። ህወሃት አሁን በሚያደርገው ድርጊት ነው የሚጠየቀው። ግለሰቦች መስዋዕትነቱን ሊያጣጥሉ ይችላሉ ፡ ድርጅቶች መስዋዕትነቱን አይከዱም።

**የመዘጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** አሁን ባለው ሁኔታ አገሪቱ ወደ አደገኛ ሁኔታ እየሄደች ነው ፤ አማጺያን ብዛት ጨምረዋል ፤ ብሄራዊ መግባባት ነው ከአደገኛ ሁኔታ ሊያድነን የሚችለው።

**ተቃዋሚ 5**

**አጠቃላይ ጥያቄዎች**

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፓለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ:-** ውጥረት አለ። የኑሮ ውድነት ፡ የነሳ ፓለቲካ ክፍፍል ፡ የታመቁ ችግሮች አሉ። ተጠቃሚዎቹ ጥቂቶች ናቸው። ስርዓቱ ዋናው ተሳታፊ ነው። ውጥረቱን የማርገብ አቅምም አለው። የተቃዋሚ ፓርቲዎች የሚጋለጥ ስራ ይሰራሉ። ግን ለውጥረቱ መንስኤ ተቃዋሚዎች ናቸው ብዬ አላምንም። የውጥረቱ ዋና ምንስኤ የህዝብ ብሶት ነው። ትልቁ ውጥረት የህዝብ ውጥረት ነው።

3. የፓለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

**መልስ:-** አለመግባባት አለ።

**የመግባባት ጥያቄዎች**

4. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** ለመግባባት ኢህአዴግ ውስጥ ነው ትልቁ ቁልፍ ያለው። እስረኛ መፍታት ፡ ከሌሎች ጋር መስማማት ወዘተ ማድረግ ይችላል። ያለመግባባቱ የሰልጣን ጥያቄ ነው። በምርጫ ይወሰን ፣ ዴሞክራሲያዊ ስርዓት ይፈጠር። መግባባት ያስፈልገናል።

5. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** ያልከረረ መንገድ።

**ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች**

- 6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

**መልስ:-** ዲያስፓራ አብዛኛው ዝምተኛው ነው። ባለፉት 2 ዓመታት ድጋፍ የማድረግ ሁኔታ ፍጹም ሆኗል።

- 7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** አገር ውስጥ ያለው ተቃዋሚ ምንም ተጽዕኖ ባይደረግበት ፣ ውጭ ያለው ጉዳይ ይረግባል። አገር ቤት ፍትህ ካለ ውጭ ያለው ነገር ወደ ልማት ላይ ያተኩራል።

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

- 8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** በምርጫ ከሆነ ትክክል ነው። ዘለቄታዊ መፍትሄ ነው ብዬ አላምንም።

- 9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** ለሽግግር ጊዜ ሊሆን ይችላል።

- 10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናልን? ለምን?

**መልስ:-** ውጥረትን ለማርገብ ይጠቅማሉ።

**የእውቅና ጥያቄ**

- 11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉን? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** የፓለቲካ ሰልጣን ነው። የመስዋዕትነትነቱ ውጤት እንጂ መስዋዕትነቱ ዋጋ ላይ አይደለም ችግሩ። እውቅና መንሳቱ ግን የህወሃት ስሜታቸውን ማሻከሩ አይቀርም። ግን ህወሃት እየተቀየረ ነው ፤ የትጥቅ ትግሉ ትውልድ እያለፈ ነው። አዲሱ ካድሬ ግድ የለውም። ተቃዋሚዎች በሰብዓዊነት ደረጃ ክብር መስጠት አለባቸው። እውቅና መስጠቱ ተቃዋሚዎች አያቅታቸውም።

**የመዝጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፊልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** መልስ የለም።

## ተቃዋሚ 6

**አጠቃላይ ጥያቄዎች**

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** በዲያስፓራ ስለ ብሄራዊ መግባባት ውይይት አልተነሳም። የአጻፉ መልስ ነው ያለው።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፓለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ:-** አዎ። በህዝቡ እና በወያኔ መካከል ፣ በወያኔ ውስጥም ውጥረት አለ። በተቃዋሚውም ውስጥ ውጥረት አለ። የገዢው ፓርቲ አምባገነናዊ ባህሪ የውጥረቱ ምንስዔ ነው።

3. የፓለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

**መልስ:-** አዎን አለ።

**የመግባባት ጥያቄዎች**

4. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** ከገዢው ፓርቲ መልካም ፈቃድ መምጣት አለበት ፤ በብት መጣስ ማቆም ፤ ማያዘልቅ መሆኑን ማመን አለበት።

5. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** መጀመር ያለበት ከገዢው ፓርቲ ነው። ተቃዋሚዎች ማረጋገጫ የሚችሉት ነገር ትንሽ ነው። እስረኛ መፍታት ፣ ህዝቡ እንዲሳተፍ ማድረግ። 90% የኢህአዴግ ሃላፊነት ነው። በቂ ግንዛቤ የለም ፣ በቂ የሆነ የተመቻቸው ምህዳር የለም። ገዢው ፓርቲ ነው ተጠያቂው ፣ ለብሄራዊ መግባባት ሃሳብ አለመዳበር አንዱ ሃላፊነቱ የገዢው ፓርቲ ነው።

**ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች**

6. የምርጫ 2002  
99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

መልስ:- ለሰላሳ ሰዎችን ተስፋ አስቆርቷል።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

መልስ:- መግባባቱ ዲያስፓራ ያለውን ተቃዋሚ በ80% ሊያረግበው ይችላል።

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡባቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

መልስ:- ገዢው ፓርቲ ከህዝቡ ጋር መታረቅ አለበት ፣ እስረኛ መፍታት አለበት። ድርድር ከተቃዋሚ ጋር ማድረግ አለበት። ከዚያ በኋላ ወደ ጥምረት መንግስት መግባት ይቻላል።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

መልስ:- የሰልጣን ጉዳይ አይደለም ፤ የህዝቡ መብት መከበር አለበት። ቅድሚያ ለህዝብ ፤ ከዚያ ወደ ሰልጣን።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

መልስ:- ጊዜያዊ መፍትሄ እንጂ የህዝቡ ተሳትፎ ወሳኝ ነው። የህዝቡ ይሁኝታ መከሰት አለበት። ተቋሞች ነጻ ይሞክራሉያዊ እስካልሆኑ ድረስ ዋጋ የለውም።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለመግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

መልስ:- የመስዋዕትነትነቱ ውጤት እንጂ መስዋዕትነቱ ዋጋ ላይ አይደለም ችግሩ። እነሱ ታግለው እነሱ ተጠቃሚ ሆነዋል ፣ ትግላቸው ለራሳቸው ነው። ሁሉንም ነገር የተቆጣጠሩት እነሱ ናቸው። የኢትዮጵያን ሰራዊት በሙሉ መደምሰሱ ወያኔ የሰራው ስህተት ነው። ተቃዋሚው የሰማዕታትን ክብር መስጠቱ ዋጋ አይኖረውም። በሙስና ነቅዟል። ገብሩ አስራት ፣ አስገደ ገ/ሰላሴ ወዘተ የህወሃት አባል ነበሩ ፣ አሁን ግን ተቃዋሚ ሆነዋል። ህወሃት በትግራይ ህዝብ ስም ነው የሚጠቀመው እንጂ አሁን የትግራይ ህዝብ ነጻ አይደለም።

**የመዝጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** መልስ የለም።

**መልሶች:- ለዘብተኞች**

(ለዘብተኞች ማለት ከፓርቲ ደጋፊነት ይልቅ በመርህ ላይ ሚያተኩሩ ናቸው።)

**ለዘብተኛ 1**

**አጠቃላይ ጥያቄዎች**

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፓለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ:-** አዎን አለ።

3. የፓለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

**መልስ:-** በፓለቲካ ባህላችን መግባባት አልተለመደም። የጠላትነት አስተሳሰብ አለ ፣ ካልደገፍክኝ ጠላቴ ነህ የሚል።

**የመግባባት ጥያቄዎች**

4. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** ኢህአዴግ ለተቃዋሚዎች ስም ያወጣል (label) ፣ ተቃዋሚዎችን አያምንም "አገር ያጠፋሉ ስልጣን ከያዙ" ይላል። ይህን ማለቱን ማቆም ጠቃሚ ነው።

5. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** ህጋዊ ተቃዋሚዎች በዲያስፓራው ግፊት መውጣት አለባቸው። በራሳቸው በህዝቡ መመራት አለባቸው። ውጥረት ውስጥ እንዲገባ ያደረገው የዲያስፓራው አስተሳሰብ ይመስለኛል። ተቃዋሚዎች ኢህአዴግን እንገረስሳለን እንላለን።

**ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች**

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

**መልስ:-** ጠቅሚቸዋል። ኢህአዴግ ከፍርሃት የተነሳ ነው 99.6% ወንበር ያሸነፈው። ሌላ አማራጭ የሚፈልጉ ሰዎች በዝተዋል።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** የዲያስፓራ ድርጅቶችና ሚዲያዎች ድጋፋቸው ይቀንሳል።

**የተለያዩ ሰዎች ውጠርት ለማርገብ ያቀረቡባቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** አብረው ሊሰሩ አይችሉም። ርዮተ አለማቸው አይታረቅም።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ውጥረቱን የማርገብ አቅም አለው። የብሄራው መግባባት አላማ አብሮ መሰራት መቻል ነው።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ፖሊሲያቸው ጠቃሚ እስከሆነ ድረስ ኢህአዴግ ሊጠቀምበት ይገባል።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** መስዋዕትነታቸውን ማክበር አለብን። ህወሃት የመጣበትን መንገድ ያማላከብር ከሆነ ፡ አብሮ መሰራት አይቻልም። ክብር የማንሰጥ ከሆነ ፓለቲካው ውስጥ መሳተፍ የለብንም። ተቃዋሚዎች ተጨማሪ እውቅና የመስጠት ስራ አለባቸው።

**የመዝጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** መልስ የለም።

## ለዘብተኛ 2

### አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

መልስ:- ትኩረት አልተሰጠም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

መልስ:- የለም።

3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

መልስ:- ምንም ዓይነት መግባባት የለም። ተቃዋሚዎች እልህ ፣ የኢህአዴግ ተቃዋሚዎችን አለመመን። የተቃዋሚዎች ከዲያስፓራ ድጋፍ ማግኘት ተቃዋሚዎች ነጻ እንዳይሆኑ አድርጓቸዋል ፣ ኢህአዴግ ጋር መግባባት እንዳያገኙ ምክንያትም ሆኗል።

### የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- ተቃዋሚዎች ከመንግስት በጀት ማግኘት አለባቸው። ያ ከሆነ ከዲያስፓራ ተጽዕኖ ነጻ ይሆናሉ።

5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

መልስ:- መግባባት እንዲፈጠር ተአማኝነት ማሳየት አለባቸው። ተአማኝነታቸው ዋስትና ነው። ለኢህአዴግ ዋስትና መሰጠት አለበት። ቁምበቀልና ማስፈራራት ትተው ለህዝቡ ተአማኝነት ማሳየት አለባቸው ፣ ጥሩን ጥሩ ፣ መጥፎውን መጥፎ ማለት አለባቸው።

### ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን ዓይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

**መልስ:-** አገር ውስጥ ያሉትን አዳክሟቸዋል ፣ የዲያስፓራ የገንዘብ ድጋፍ ወደ ትጥቅ ትግል እና ሌሎች መንገዶች ላይ ስላተኮረ የአገር ውስጥ ፓርቲዎች በቂ የገንዘብ ድጋፍ ከዲያስፓራ እንዳያገኙ እንቅፋት ሆኖባቸዋል።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** መልስ የለም።

**የተለያዩ ሰዎች ውጤት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ነገሮችን ያባብሳል እንጂ መፍትሄ አያመጣም። እኩል ሚዛን መኖር አለበት። ሃይል መኖር አለበት። አንድ አይነት ሁኔታ ማለት ማንነትን የሚያሳጣ ነው ብዬ ነው የማምነው። የሚሻለው ተቃዋሚዎች በአገር ውስጥ ሚዲያ እንዲያገኙ ማድረግ ነው።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ከተቃዋሚዎች አንድ ሰው ቢሾም የሚደርስበት ጥቃት ከፍተኛ ነው። ካሉባልታ መውጣት አለብን። ይህን አኳሃን ለማምጣት አስተሳሰቦችን መቀየር አለበት። መግባባት ላይ ለመድረስ አስተሳሰብ እና አመለካከት መቀየር የለባት። የጥቂቶች ሆይ ሆይታ መፍትሄ ሊሆን አይችልም።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ከተቃዋሚዎች ጋር አለመቀራረቡ ለሙስና የተመቻቸ ሁኔታ ፈጥሯል። ጥሩ መፍትሄ ነው።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለመግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** ህወሃት ብቻ አይደለም መስዋዕትነት የከፈለው ፣ ብአዴንም መስዋዕትነት ከፍሏል። ተቃዋሚዎች ግን እውቅና አልሰጡም። እውቅናን ቢሰጡ ሊያግባባቸው ይችላል። እውቅናው ለህዝቡ ነው። በህዝቡ ዘንድ ተአማኝነትን እያገኘ ሊሄድ ይችላል። እውቅና ስንሰጥ ራሳችንን እናሳድጋለን። የትግራይ ህዝብ ህዝብ ነው ፣ ህወሃት ግን ድርጅት ነው።

**የመዘጋጀት ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?



**መልስ:-** "ለሃገራችን ጥሩ ለውጥ እንዲመጣ አዲሱ ትውልድ በተሻለ አመለካከት ፡ አገራችንን በትምህርት እና በኢኮኖሚ ካሳደግን አገራችን በተሻለ ሁኔታ ላይ ትደርሳለች። በልማት ላይ ብንረባረብ ጥሩ ነው። የኢህዴድ ደጋፊ አይደለሁም። የሃገሪ ጉዳይ ነው ወሳኝ ለኔ። ብዙ ክፉም ደጉንም አይቻለሁ ሰምቻለሁ። አገሪ ሰልጥና እኔ ያለፍኩበትን አሰቃቂ ነገሮች አሁን ያለው ትውልድ እንዲያይ አልፈልግም።"

## ለዘብተኛ 3

### አጠቃላይ ጥያቄዎች

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** አልተረደገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፖለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ:-** ከውጥረት ውስጥ ወጥቶ አያቅም።

3. የፖለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

**መልስ:-** አለመግባባት አለ።

### የመግባባት ጥያቄዎች

4. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** ብዙ ነገር ይጠበቃል። የፖለቲካ ምህዳር የማጥበቁም የማላላቱም አቅም አለው።

5. የፖለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** የአገሪቱን ህግ መጠበቅ አለባቸው። ከህግ ዉጪ የሚደረገውን ነገር ላይ መጠንቀቅ አለባቸው። ህግ መሰረት ስለሆነ ህጋዊነትን የጠበቀ ስራ መስራት አለባቸው። የእምነት (conviction) ፖለቲካ ነው ወይስ ስልጣን ላይ ለመውጣት ብቻ ነው ፖለቲካ ሚያራምዱት? ስልጣን ላይ ለመውጣት ህዝብ ነው ወሳኝ መሆን ያለበት።

### ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

**መልስ:-** ውጪ ያለው የጠራ አመለካከት ስለሌለው ጠንካራ ተቃዋሚ አልሆነም። አገር ውስጥ የነበረው ክፍፍል ወደ ውጪ ይዞት መቷል። ኢህአዴግ ስልጣን ላይ መሆኑ ተቃዋሚዎች ሚዲያ አጥተዋል። ኢህአዴግን ሊገዳደሩ የሚችሉ በሰላማዊ መንገድ ሊያሸንፉ የሚችሉ ፡ በፓለቲካ እምነት ላይ የተመሰረተ ትግል መሆን አለበት። ለግንቦት7 እና ሌሎች ለፕሮፓጋንዳ ጠቅሟቸዋል። ኢህአዴግ በራሱ ላይ ነው ችግር የፈጠረው ፣ ኢህአዴግ ራሱን እየገደለ እና አሳታፊ ያልሆነ የፓለቲካ ድርጅት መሆኑ ግልጽ ሆኗል። ለእርዳታ ሰጪ አገሮች ኢህአዴግን ማሳጫ ሆኗቸዋል።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** መልስ የለም።

**የተለያዩ ሰዎች ውጠርት ለማርገብ ያቀረቡዎቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** በልማት ላይ ታላቅ ተጽዕኖ ሊያመጣ ይችላል። ኢህአዴግ ወይ ማሸነፍ ወይ ተሸንፎ ተቃዋሚ መሆን ነው ያለበት። የጥምረት መንግስት ውሳኔ ለመወን አስቸጋሪ ሁኔታ ይፈጠራል። ፓሊሲ የመቅረፅ እና ውሳኔ የመወሰን ሃላፊነት በአንድ ፓርቲ (ሰብስብ) ብቻ ካልሆነ ሃላፊነት የሚወሰድ አይኖርም።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** እንደ ባለሙያ ከሆነ ፤ አሁንም ማድረግ ይችላሉ። ካልሆነ ግን የእምነት (conviction) ግጭት ይከሰታል። ስራ አይሰራም።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** ቀጣይ የሆነ ሰላም እና መግባባት ሊፈጠር የሚችለው የፓለቲካ ምህዳሩ ሲሰፋ ብቻ ነው። ሰዎች ነጻነት ሊኖራቸው ይገባል። ያለበለዚያ ዘለቄታዊ የሆነ መፍትሄ ሊሆን አይችልም።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** የህወሃት መስዋዕትነት እና እውቅና:- ኢትዮፕያኒስቶች እና ብሄረተኞች አሉ። ብሄረተኞች እውቅና ይሰጣሉ። ኢትዮጵያኒስቶች ግን እውቅና አይሰጡም ፣ መስዋዕትነቱ አቁሷቸዋል።

እውቅናው በእምነት (conviction) ደረጃ ከሆነ ሊያግባባ ይችላል። ለፓለቲካ ጥቅም ከሆነ ግን ዘለቄታዊ አይሆንም። አንዳንዶች ህወሃትን እውቅና የሚነሱት አሃዳውያንን ስላስወገደ ጭምር ነው።

**የመዝጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፊልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** "ፓለቲካ የመስጠትና የመቀበል ጉዳይ ነው።"

## ለዘብተኛ 4

**አጠቃላይ ጥያቄዎች**

1. በዲያስፓራ ሚዲያዎችና መወያያ መድረኮች ስለ "ብሄራዊ መግባባት" በቂ ውይይት ተደርጓል ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** መከራዎች ተደርገዋል ፤ በፓለቲካዊ ፍጆታም መልኩ ተሞክሯል። ሁሉን አቀፍ ሆኖ ግን መፍትሄ ለመፍጠር አልተደረገም።

2. በኢትዮጵያ ውስጥ የፓለቲካ ውጥረት አለ ብለው ያምናሉ? ካለ ለምን?

**መልስ:-** አዎ። ሶስት አመለካከቶች 1) ችግሩ የብሄር ጉዳይ ነው የሚሉ 2) የኢትዮጵያ ችግር የመደብ ጭቆና ነው የሚሉ 3) የኢትዮጵያ ችግር የሁለቱ ድምር ነው። የብሄረሰብ ብዛት ባለበት አገሮች ከማህበረሰብ እድገት ሂደት ጋር የሚገኙ ችግሮች ናቸው። የመደቡም ጉዳይ የሚዛናዊ የሃብት ክፍፍል አለመኖሩ ነው።

3. የፓለቲካ አለመግባባት አለ ብለው ያምናሉ? ከሌለ ለምን የለም?

**መልስ:-** ያለፉት 50 ዓመት የሚያሳየው አለመግባባት መኖሩን ያሳያል። ደርግ የመደብ ጭቆናን ለመፍታት ሞክረ። ብሄረተኞች አመጹ። ተቀራርቦ የመወያየት መፍታት ባህል ስለሌለ።

**የመግባባት ጥያቄዎች**

4. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከኢህአዴግ ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** ችግሮቻችንን መፈታት የሚችለው የብሄር እና የመደብን ችግር የሚፈታ በውይይት የሚፈጠር መፍትሄ መፈለግ አለበት። ያሸንፈው ሃሳብ ብቻ ከወጣ ፣ ሌላው ያምጻል።

5. የፓለቲካ መግባባት ለመፍጠር ከህጋዊ ተቃዋሚዎች ምን ይጠበቃሉ?

**መልስ:-** የፓለቲካ ምህዳሩ ጠቧል ግን ማድረግ የሚችሉት ህዝባዊ አመኔታ መገንባት ነው።

**ዲያስፓራን ሚመለከቱ ጥያቄዎች**

6. የምርጫ 2002 99.6% የፓርላማ ወንበሮች የገዢው ፓርቲ መሆናቸው በዲያስፓራ ተቃዋሚ ድርጅቶች እና ሚዲያዎች ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ አድርጓል?

**መልስ:-** ውጪ ያሉ ተንቀሳቃሾች በምርጫ ኢህአዴግ ጋር ለመወዳደርም ፣ ለማሸነፍም ተስፋ ቆርጠዋል። ሌላ አማራጭ እየፈለጉ ነው።

7. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች መካከል የፓለቲካ መግባባት ቢከሰት ዲያስፓራ ላይ ምን አይነት ተጽዕኖ ይኖረዋል?

**መልስ:-** ተጽዕኖ ሊኖረው ይችላል።

**የተለያዩ ሰዎች ውጠርት ለማርገብ ያቀረቡባቸው ንድፈ-ሃሳቦች**

8. በኢህአዴግ እና በህጋዊ ተቃዋሚዎች የጥምረት መንግስት ቢመሰረት ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** አይመስለኝም። የፓለቲካ ርዕዮታቸው የሚስማሙ ከሆነ ብቻ ነው ፣ ያለዚያ የመናቆር ነገር ይበዛል።

9. ተቃዋሚዎች በሚኒስትሮች ምክር ቤት ፓሊሲ በመቅረጽ ላይ ቢሳተፉ ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** አሸናፊው ፓርቲ ፓሊሲ አለው። ሌላ ፓሊሲ ያለውን የፓለቲካ ተወካይ ወደ ሚኒስትሮች ምክር ቤት ማስገባት የፓሊሲ እና የፓለቲካ አስተሳሰብ ያላቸው ይጋጫሉ።

10. ገዢው ፓርቲ የተቃዋሚዎችን የፓሊሲ አማራጭ ተቀብሎ ቢተገብር ለፓለቲካ መግባባት መፍትሄ ይሆናል? ለምን?

**መልስ:-** የተወሰነ ጥገናዊ ለውጥ ሊያመጣ ይችላል። ገዢው ፓርቲ የራሱን ፓሊሲ መጠገኑ በራሱ ተመሳሳይ ለውጥ ሊያመጣ ይችላል።

**የእውቅና ጥያቄ**

11. ተቃዋሚዎች ለህወሃት/ኢህአዴግ መስዋዕትነት በቂ እውቅ ይሰጣሉ? ካልሰጡ ለምን? ቢሰጡስ ለ መግባባት ጠቃሚ ነው ብለው ያስባሉ?

**መልስ:-** እሱ ነው ዋናው ችግሩ። በቂ የሆነ እውቅና ያለመስጠት ሁኔታ አለ። “ለዚህ ነው መስዋዕትነት የከፈሉት ወይ?” ብለው ተቃዋሚዎች ይተቻሉ።

**የመዝጊያ ጥያቄ**

12. ሊጨምሩት ሚፈልጉት ሃሳብ አለዎት?

**መልስ:-** “የኢትዮጵያ ምሁራን ለኢትዮጵያ ሊያደርጉት የሚችሉት ፣ ነገሮችን በውይይት የመፍታትን መንገድ ለህዝብ ለማስተማር ብሄራዊ መግባባትን ቢጠቀሙ ነው።”



*Copyright© 2013 Yaye Abebe. All rights reserved. No part of this document may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission of Yaye Abebe.*